

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 121/2022-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **STAKOS SLOVAKIA, a. s.**, Pekárska 11, Trnava, IČO 36 294 233, zastúpenej advokátom Mgr. Mgr. Pavlom Sojkom, PhD., Námestie Matice slovenskej 23, Dubnica nad Váhom, proti postupu a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (pôvodne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) č. k. 4Sžfk/59/2018 z 2. júna 2020 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 121/2022-21 z 24. februára 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 6. augusta 2020, v ktorej sa domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom (ďalej len „napadnutý rozsudok“) Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (pôvodne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „najvyšší správny súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť, vec vrátiť Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie a uhradiť trovy konania vo výške 450,29 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozsudku a príloh vyplýva takýto stav veci: Daňový úrad Trnava (ďalej len „daňový úrad“) ako správca dane vyrubil sťažovateľke rozhodnutím č. 103905363/2016 z 13. septembra 2016 úrok z omeškania vo výške 7450,30 eur za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) za december 2010 v ustanovenej lehote a výške. Po odvolaní sťažovateľky Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) rozhodnutím č. 104437436/2016 z 8. decembra 2016 vyrubený úrok z omeškania znížilo na 5 801,05 eur. Daňový úrad vyrubil úrok z omeškania z nezaplatenej dlžnej

sumy 9 670,00 eur splatnej 25. januára 2011 za 1876 dní omeškania k 15. marcu 2016. Dôvodom zmeny sumy úroku z omeškania finančným riaditeľstvom bolo nesprávne určenie počtu dní omeškania, čo bolo v rozpore s § 156 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „daňový poriadok“), podľa ktorého sa úrok z meškania počíta najdlhšie za štyri roky omeškania s platbou. Preto finančné riaditeľstvo zmenilo počet dní omeškania z 1876 dní na 1461 dní. Proti rozhodnutiu finančného riaditeľstva podala sťažovateľka správnu žalobu na krajskom súde, kde argumentovala predovšetkým tým, že v čase rozhodnutia daňového úradu prebiehal proces reštrukturalizácie, čo malo mať vplyv na možnosť daňových orgánov vyrubiť úroky z omeškania za nezaplatenú DPH. Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 27. januára 2016 zverejneným v Obchodnom vestníku 3. februára 2016 začal reštrukturalizačné konanie. Následne uznesením z 8. marca 2016 zverejneným v Obchodnom vestníku 15. marca 2016 povolil reštrukturalizáciu a napokon uznesením zo 7. septembra 2016 zverejneným v Obchodnom vestníku 16. septembra 2016 potvrdil reštrukturalizačný plán. Krajský súd žalobu sťažovateľky zamietol v zmysle § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) ako nedôvodnú. Sťažovateľka následne podala kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom tak, že ju v zmysle § 461 SSP zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Argumentácia sťažovateľky spočíva najmä v tvrdení, že:

- a) aj keď daňový úrad rozhodol o vyrubení úroku z omeškania pred zverejnením uznesenia o schválení plánu v obchodnom registri, finančné riaditeľstvo až približne 3 mesiace po zverejnení schválenia, v dôsledku čoho malo rozhodnutie daňového úradu zrušiť a konanie zastaviť,
- b) finančné riaditeľstvo sa ako odvolací orgán vo svojom rozhodnutí malo vyjadriť „neúplne, neurčito a zmätočne“,
- c) krajský súd sa mal nedostatočne vysporiadať s námietkami sťažovateľky týkajúcimi sa vplyvu schváleného plánu na právo vyrubiť úroky z omeškania na daňových pohľadávkach,
- d) najvyšší správny súd mal len odkázať na rozsudok krajského súdu, čím mal spôsobiť nedostatočné odôvodnenie svojho rozsudku.

III.

Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu:

4. Najvyšší správny súd vo svojom vyjadrení uviedol, že krajský súd právnu otázku vo veci vymedzil správne: „... či zákon o konkurze a reštrukturalizácii, ako *lex specialis*, v konkurencii s daňovým poriadkom, umožňuje po začatí reštrukturalizácie [(i)] vyrubiť dlžníkovi podstupujúcemu proces reštrukturalizácie úroky z omeškania podľa § 156 ods. 1 a 2 daňového poriadku, ako sankciu za oneskorené zaplatenie daňovej povinnosti, ktorá bola správcom dane prihlásená do reštrukturalizačného konania.“

5. Najvyšší správní soud v napadnutom rozsudku uviedol: „... daňové orgány vyrubili sřařovatelřke úrok z omeřkania v dősledku nezaplattenia DPH za zdaňovacie obdobie december 2010 so splatnosřou 25. januára 2011 v závislosti od výřky dlřnej sumy k 15. marcu 2016 (ku dňu, keď nastali účinky reřtrukturalizácie). ... v danom prípade nebolo možné pohľadávku správcu dane vzniknutú z titulu vyrubenia úroku z omeřkania prihlásiř do reřtrukturalizačného konania, keďže táto pohľadávka vo forme úroku z omeřkania vznikla (a všeobecne takýto typ pohľadávky, t. j. pohľadávka z úroku z omeřkania podľa Daňového poriadku vzniká) až na základe rozhodnutia správcu dane z 13. septembra 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. decembra 2016. ... úrok z omeřkania [podľa § 156 ods. 1 písm. a) Daňového poriadku], ktorý je vyrubený právoplatným rozhodnutím, je samostatnou pohľadávkou, ktorá sa viac na daňovú povinnosř neviaže, a teda účinky schváleného reřtrukturalizačného plánu sa na ňu nevzťahujú.“

6. Je teda zrejmé, že najvyšší správní soud sa prostredníctvom vlastných úvah a záverov vyjadril k preskúmavanej veci (vrátane účinkov potvrdenia plánu), pričom poukázal aj na svoju rozhodovaciu činnosř, prípady odklonu v rámci jeho rozhodovacej praxe označil za ojedinelé a na závery krajského súdu len dodatočne odkázal.

7. K rozsudku veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho správneho súdu č. k. 1Vs3/2020 z 27. januára 2021 uviedol najvyšší správní soud, že ten sa vyjadril k otázke, či v súvislosti s reřtrukturalizačným konaním úrok z omeřkania vzniká nezávisle od rozhodnutia správcu dane o jeho vyrubení, a toto rozhodnutie o vyrubení má len deklaratórny účinok, čo veľký senát potvrdil. Veľký senát však neskúmal otázku, či zmena splatnosti dane v dősledku potvrdenia plánu má vplyv na možnosť vyrubiř úrok z omeřkania. Najvyšší správní soud uvádza, že aj keby malo byť rozhodnutie veľkého senátu na prospech, nie je možné zmenu judikatúry aplikovař na právoplatne ukončené správne súdne konanie z dôvodu podania ústavnej sřařnosti. Zmenu judikatúry je možné uplatniř okrem veci, v rámci riešenia ktorej k nej došlo aj na všetky neukončené konania s obdobnou právnou otázkou. Ako časový moment, od ktorého je zmena judikatúry uplatniteľná, vidí najvyšší správní soud ukončenie súdneho konania v relevantnej súdnej sústave po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov (vrátane kasačných sřařností). Zmena v judikatúre sa má uplatniř na ešte neukončené konania v kasačnom štádiu a môže byť uplatniteľná aj na konania obnovené (napr. v dősledku nálezu ústavného súdu), avšak toto obnovenie nemôže spočívať výlučne na zmene judikatúry. Sama osebe zmena judikatúry nie je dôvodom na spochybnenie právoplatne ukončených konaní cestou obnovy konania (§ 472 SSP a § 397 Civilného sporového poriadku). Je preto nedôvodné, aby dősledkom zmeny judikatúry bol úspech v konaní o ústavnej sřařnosti, kde dokonca absentuje vysvetlenie sřařovatelřky, ako má benefitovař z právneho názoru veľkého senátu a aj vyjadrenie k časovej aplikácii zmeny judikatúry. Aj české právne prostredie (BOBEK, M., KÜHN, Z. a kol. Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Praha : Auditórium, 2013, s. 165. ISBN 978-80-87284-35-3) zasadzuje vplyv zmeny judikatúry ako do budúcnosti (prospektívne), tak do minulosti, ale len na konania v čase zmeny ešte prebiehajúce (incidenčne retrospektívne).

8. Najvyšší správní soud uzatvára: „Argumentačne riadne podložený názor prezentovaný v napadnutom rozsudku nepotrebuje obšťař vo svetle neskoršej judikatúry stabilizovanej prípadne aj veľkým senátom, pretože časový moment aplikácie zmeny tejto judikatúry je fixovaný na konania v dobe vydania rozhodnutia meniaceho judikatúru (v tomto prípade ide o 27. január 2021) ešte neukončené. O také konanie v tomto prípade nešlo.“ Zároveň je toho názoru, že z čl. 46 ods. 1

ústavy ani čl. 6 dohovoru nevyplýva právo na premietnutie zmeny judikatúry do rozhodovania v konaní o ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka poukazuje na „odklon“ postupu v napadnutom rozsudku a rozsudku veľkého senátu. Uvádza, že nie je dostatočne vysvetlené, prečo sú závery niektorých senátov považované za ustálenú rozhodovaciu prax a iné za „vybočenie“. Vyjadrenie sťažovateľky vyznieva skôr ako všeobecný nesúhlas, pričom opakuje svoje sťažnostné námietky. Najvyšší správny súd mal pochybiť, keď nepredložil vec sťažovateľky veľkému senátu a obdobná vec bola riešená veľkým senátom až neskôr. Sťažovateľka nesúhlasí, že ju „poškodzuje“ fakt, že rozsudok veľkého senátu bol prijatý až po právoplatnosti napadnutého rozsudku. Poukazuje na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 570/2017-62 z 7. augusta 2018, ktorý uvádza „... všeobecný súd rozhodujúci už za novej judikatúry nemôže vedome aplikovať nesprávny, novej judikatúre nezodpovedajúci názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať na všetky prebiehajúce konania (aj na konania začaté pred prijatím novej judikatúry). Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie novej judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.“, čo je však nelogické, pretože táto situácia sa na ňu nevzťahuje, keďže u nej v čase zmeny judikatúry už nešlo o prebiehajúce konanie. Ďalej sťažovateľka cituje z rozsudku veľkého senátu najmä „Rozhodujúcim dňom, ktorý rozdeľuje pohľadávky voči dlžníkovi na dve skupiny (predreštrukturalizačné a prednostné), je dátum vyhlásenia reštrukturalizácie... K otázke zákonnosti vyrubenia úroku z omeškania za trvanie omeškania po dni začatia reštrukturalizačného konania voči žalobcovi môže veľký senát len poukázať na ustanovenie § 156 ods. 2 piata až siedma veta daňového poriadku, ktoré umožňuje správcovi dane vyrubiť úrok z omeškania voči daňovému dlžníkovi v reštrukturalizácii len za dobu do začatia reštrukturalizačného konania. Za obdobie trvania omeškania so zaplatením predreštrukturalizačných pohľadávok po rozhodujúcom dni už správcovi dane úroky z omeškania nepatria. Tie sa v zmysle § 138 ods. 2 ZKR do reštrukturalizačného plánu nezahŕňajú a po potvrdení plánu súdom sa považujú v celom rozsahu za odpustené...“. Sťažovateľka napokon označila napadnutý rozsudok za zmätočný.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Ústavný súd nepatrí do systému všeobecných súdov, ale v zmysle čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. V dôsledku toho nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkového stavu. Ústavný súd nezastupuje všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou

alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. III. ÚS 697/2021).

12. Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, treba poukázať na špecifickú povahu správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených v návrhu rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Z toho vyplýva, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje len právne otázky napadnutých rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, teda orgánov inej ako súdnej sústavy (podobne IV. ÚS 127/2012). Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, ktorý konal ako súd kasačný, nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s rozsudkom krajského súdu a rozhodnutiami správnych orgánov, ktoré mu predchádzali.

13. Pokiaľ sú v rámci senátov najvyššieho súdu nejednotné názory na veci totožnej skutkovej a právnej povahy, bolo úlohou senátov, ktoré vydali svoje rozhodnutia neskôr a odklonili sa nimi od rozhodovacej praxe tieto názory zjednotiť obrátením sa na veľký senát najvyššieho správneho súdu, a nie sa ustáleniu svojej rozhodovacej praxe vyhýbať, prípadne očakávať, že tak urobí ústavný súd, pretože ten nemá právomoc zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, no jeho úlohou je len kontrola zlučiteľnosti postupov a rozhodnutí s označenými základnými právami.

14. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

15. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na jej tvrdení o nezákonnosti, svojoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého rozsudku.

16. Ústavný súd sa stotožnil s tvrdením najvyššieho správneho súdu, že aj keby bol rozsudok veľkého senátu sťažovateľke na prospech, nie je na napadnutý rozsudok uplatniteľný, pretože konanie vo veci sťažovateľky už bolo právoplatne ukončené aj v „kasačnom štádiu“. K jej námietke o nedostatočnom vysvetlení, prečo boli niektoré rozhodnutia najvyššieho správneho súdu v obdobných veciach považované za ustálenú rozhodovaciu prax a iné za odklon, ústavný súd uvádza, že vo veci sťažovateľky šlo o rozdielny prístup pri uplatnení daňového poriadku a zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom jednotlivé prístupy ako správnych orgánov, tak súdov boli rozdielne, no žiaden z nich nevybočil z medzí logiky natolko, aby ho bolo možné označiť za „protiústavný“.

17. Pokiaľ ide o obsah napadnutého rozsudku, ústavný súd ho preskúmal vo vzťahu k jeho ústavnej konformite a konštatuje, že najvyšší správny súd ho primerane zdôvodnil. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ako obsah, tak závery napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu sú dostatočne logické, nemožno ich označiť za arbitrárne a nevykazujú také excesy, ktoré by ústavný súd viedli k záveru o porušení základných práv a práv sťažovateľky. Aj z toho dôvodu ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovuje.

18. Keďže ústavný súd ústavnej sťažnosti ako celku nevyhovел, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu